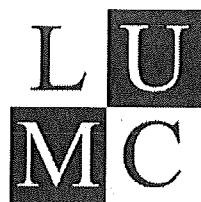

JAARVERSLAG

2008

DIEREXPERIMENTENCOMMISSIE

ACADEMISCH ZIEKENHUIS LEIDEN

Inleiding

De Dierexperimentencommissie (ADEC) toetst de onderzoeksplannen van het Academisch Ziekenhuis Leiden, Technische Universiteit Twente en DeltaCell waarbij sprake is van het gebruik van proefdieren.

Algemeen

De ADEC is op 20 mei 1999 erkend door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. De ADEC is organisatorisch ondergebracht bij het Directoraat Human Resource Management, afdeling Veiligheid, Gezondheid en Milieu van het LUMC.

De ADEC heeft tot taak:

- Het adviseren aan de vergunninghouder omtrent de ethische toelaatbaarheid van voorgenomen dierproeven. Dit betreft de onderwerpen genoemd in Artikelen 2 (tweede en derde lid); 9, 10, 10b, 11, 12 en 13 van de Wet, in het bijzonder het afwegen van het ongerief van de proefdieren in relatie tot het wetenschappelijk en maatschappelijk belang, dat met de voorgestelde proef wordt beoogd. Deze beoordeling wordt gedaan aan de hand van een onderzoeksplan, dat tevoren wetenschappelijk moet zijn goedgekeurd.
- Het gevraagd en ongevraagd adviseren van de vergunninghouder over ontwikkelingen op het gebied van dierproevenbeleid en over vragen aangaande dierexperimenteel onderzoek. De ADEC fungeert daarbij tevens als klankbord voor onderzoekers en andere direct betrokkenen ten aanzien van de ethiek van dierproeven.
- Het zorg dragen voor het bewaren van vertrouwelijkheid betreffende hetgeen door de ADEC behandeld wordt.
- Het formuleren van criteria met betrekking tot het gebruik van proefdieren.
- Het stimuleren van toepassing van de 3 V's: Vermindering, Verfijning en Vervanging van dierproeven.

Werkwijze van de ADEC:

De onderzoeksplannen worden bij de secretaris van de ADEC ingediend. Reglementair is vastgelegd dat op basis van criteria voor ongerief en dieraantallen de secretaris bepaalt of het onderzoeksplan plenair in de vergadering besproken wordt of dat het onderzoeksplan door de leden van de Kleine Commissie wordt voorzien van een preadvies. Tijdens de plenaire vergadering vraagt de voorzitter of de andere DEC-leden instemmen met de preadviezen van de Kleine Commissie. Indien een DEC-lid het niet met één van de preadviezen eens is, zal/zullen de betreffende aanvraag/aanvragen alsnog in de plenaire vergadering worden besproken en geadviseerd. De overige preadviezen zullen worden overgenomen als adviezen van de DEC. Aanvragen die niet in aanmerking voor een preadvies komen worden plenair besproken in de reguliere vergadering.

Samenstelling van de Commissie

De Commissie telde in het verslagjaar 9 leden. De Commissie was als volgt samengesteld:

	<i>Arbeidsverhouding ja/nee</i>	<i>Deskundig op het gebied van</i>	<i>Betrokken bij dierproeven</i>
voorzitter	Nee	Alternatieven voor dierproeven	ja
Lid 1	Nee	Ethische toetsing	nee
Lid 2	Ja	Proefdieren en hun bescherming	ja
Lid 3	Ja	Alternatieven voor dierproeven	nee
Lid 4	Ja	Dierproeven	ja
Lid 5	Nee	Dierproeven	nee
Lid 6	Nee	Proefdieren en hun bescherming	ja
Lid 7	Ja	Dierproeven	ja
Lid 8	Ja	Ethische toetsing	Nee

Samenstelling Kleine Commissie

- voorzitter
- proefdierdeskundige (adviseur)
- 1 of meerdere leden

Aantal vergaderingen

De Commissie vergaderde in 2008 11 keer plenair, de Kleine Commissie kwam 42 keer bijeen.

Overzicht onderzoeksplannen

Er werden 166 aanvragen voor dierproeven behandeld. 58 aanvragen werden in eerste instantie vanwege onduidelijkheden in opzet of motivatie aangehouden. Onderzoekers werden gevraagd een schriftelijke dan wel mondelinge toelichting op hun aanvraag te geven of aanpassingen te maken in de aanvraag.

Er zijn geen onderwerpen behandeld die extra aandacht nodig hadden.

Een overzicht van de getoetste onderzoeksplannen is als bijlage bij dit jaarverslag opgenomen. Na afgeven van een positief advies heeft de ADEC geen inzicht in of en wanneer de dierproef uitgevoerd wordt. Na het uitvoeren van de dierproef komen de actuele gegevens in de Registratie Dierproeven (Zo Doende). Derhalve komen de aantallen van dit jaarverslag niet overeen met de aantallen gepubliceerd in Zo Doende in hetzelfde jaar.

Signalering, reflectie en evaluatie

De DEC neemt bij haar afwegingen de ethische en proefdierkundige criteria aangaande dierproeven in acht en gaat expliciet na of de mogelijkheid van alternatieve methoden is onderzocht. Daarnaast dienen de door de VHI uitgegeven richtlijnen en "Codes of Practice" als uitgangspunt bij de toetsing.

Gedurende het jaar 2008 zijn er verschillende onderzoeksplannen ingediend waarbij colitis bij de muis opgewekt wordt als diermodel voor colitis onderzoek in het kader van tumorvorming en de ziekte van Crohn. Het opwekken van een colitis kan met krampen en pijn gepaard gaan. Huidig beschikbare middelen om dit tegen te gaan interfereren met de proefopzetten. De Commissie ervaart het als problematisch om afwegingen te doen over, veelal fundamenteel, onderzoek waarbij matig tot ernstig ongerief kan optreden maar waarbij pijnbestrijding omwille van de proefopzet achterwege wordt gelaten. De Commissie begrijpt dat het technisch niet mogelijk is om pijnbestrijding in deze gevallen toe te dienen.

Academisch Ziekenhuis Leiden

Nummer ozp	Doel	Advies 1 ^e bespreking	Voorwaarden	Reden	Vragen	Advies 2 ^e bespreking	Voorwaarden	Looptijd	Eventueel verdere bespreking
08001	30	Aanhouden	-	-	9, 11, 17, 25, 27	Positief	28	48 mnd.	-
08002	37	Aanhouden	-	-	25, 27	Positief	28	33 mnd.	-
08003	30	Positief	-	-	11	-	-	4 mnd.	-
08004	30	Positief	28	-	-	-	-	12 mnd.	-
08005	37	Aanhouden	-	-	27	Positief	-	36 mnd.	-
08006	30	Positief	-	-	27	-	-	6 mnd.	-
08007	33	Positief	25	-	-	-	-	24 mnd.	-
08008	37	Positief	-	-	-	-	-	48 mnd.	-
08009	37	Aanhouden	-	-	5, 7	Positief	-	16 mnd.	-
08010	37	Positief	-	-	-	-	-	12 mnd.	-
08011	37	Aanhouden	-	-	25, 7, 8, 27	Positief	-	18 mnd.	-
08016	31	Positief	-	-	5, 17	-	-	8 mnd.	-
08017	31	Aanhouden	-	-	7, 8, 25	Positief	-	24 mnd.	-
08018	31	Aanhouden	-	-	7, 25, 8, 27, 10	Positief	-	24 mnd.	-
08020	08	Aanhouden	-	-	5, 7, 11, 27, 21	Positief	-	18 mnd.	-
08022	10	Positief	-	-	7, 11, 25	-	-	12 mnd.	-
08023	37	Positief	-	-	7, 17, 11, 9	-	-	36 mnd.	-
08025	37	Positief	28	-	-	-	-	32 mnd.	-
08026	30	Positief	28	-	-	-	-	36 mnd.	-
08027	37	Positief	-	-	25	-	-	12 mnd.	-
08030	31	Aanhouden	-	-	27, 7, 8	Positief	-	24 mnd.	-
08031	30	Aanhouden	-	-	7, 17	Positief	-	32 mnd.	-
08032	37	Aanhouden	-	-	5, 7, 25	Positief	-	34 mnd.	-
08033	29	Positief	-	-	-	-	-	48 mnd.	-
08034	33	Positief	-	-	17	-	-	22 mnd.	-
08035	37	Aanhouden	-	-	5, 7, 9, 25	Positief	25	5 mnd.	-
08036	33	Positief	-	-	-	-	-	19 mnd.	-
08038	37	Positief	-	-	7, 9	-	-	25 mnd.	-
08041	31	Positief	-	-	-	-	-	12 mnd.	-
08042	37	Aanhouden	-	-	17, 7, 24, 25	Positief	-	34 mnd.	-
08043	31	Positief	-	-	5, 6	-	-	6 mnd.	-
08044	37	Positief	-	-	7, 9	-	-	24 mnd.	-
08045	30	Positief	-	-	27	-	-	22 mnd.	-
08046	37	Positief	-	-	7, 9	-	-	24 mnd.	-
08047	37	Positief	-	-	7, 9	-	-	12 mnd.	-
08050	31	Positief	-	-	25	-	-	12 mnd.	-
08051	32	Positief	-	-	-	-	-	9 mnd.	-
08052	37	Aanhouden	-	-	27, 25	Positief	-	24 mnd.	-

Nummer ozp	Doel	Advies 1° bespreking	Voorwaarden	Reden	Vragen	Advies 2° bespreking	Voorwaarden	Looptijd	Eventueel verdere bespreking
08053	30	Aanhouden	-	-	5, 7, 27, 25, 21	Positief	-	12 mnd.	-
08057	37	Aanhouden	-	-	27, 17, 25	Positief	-	24 mnd.	-
08059	37	Positief	-	-	-	-	-	9 mnd.	-
08060	31	Positief	-	-	-	-	-	9 mnd.	-
08061	37	Positief	-	-	-	-	-	2 mnd.	-
08062	37	Positief	-	-	-	-	-	9 mnd.	-
08067	31	Positief	-	-	7	-	-	12 mnd.	-
08068	32	Positief	-	-	17, 7	-	-	24 mnd.	-
08070	03	Positief	-	-	-	-	-	12 mnd.	-
08071	30	Positief	-	-	-	-	-	12 mnd.	-
08072	31	Aanhouden	-	-	17, 7, 27	Positief	-	16 mnd.	-
08074	30	Positief	-	-	-	-	-	10 mnd.	-
08075	32	Aanhouden	-	-	7, 10, 11	Positief	-	8 mnd.	-
08076	03	Aanhouden	-	-	17, 5, 7, 8, 27, 24, 25	Aanhouden	-	36 mnd.	Positief
08081	30	Aanhouden	-	-	25	Positief	-	8 mnd.	-
08086	31	Aanhouden	-	-	5, 27	Positief	-	12 mnd.	-
08088	33	Aanhouden	-	-	7, 25	Positief	-	24 mnd.	-
08089	37	Aanhouden	-	-	17, 28, 7, 25	Positief	23, 25	12 mnd.	-
08090	32	Aanhouden	-	-	7, 9, 25	Positief	-	18 mnd.	-
08094	01	Aanhouden	-	-	6, 7, 10, 11, 12, 21, 25, 27	Positief	-	12 mnd.	-
08095	37	Positief	-	-	-	-	-	12 mnd.	-
08096	37	Positief	-	-	-	-	-	18 mnd.	-
08097	37	Positief	-	-	-	-	-	6 mnd.	-
08099	33	Positief	-	-	25	-	-	30 mnd.	-
08100	31	Aanhouden	-	-	7, 17, 25	Positief	-	6 mnd.	-
08101	31	Aanhouden	-	-	17, 7, 25, 9	Positief	-	12 mnd.	-
08102	01	Positief	28	-	-	-	-	12 mnd.	-
08103	30	Aanhouden	-	-	7, 27, 25	Positief	-	6 mnd.	-
08104	03	Aanhouden	-	-	7	Positief	28	18 mnd.	-
08108	37	Positief	-	-	25, 26	-	-	6 mnd.	-
08110	31	Positief	-	-	7	-	-	5 mnd.	-
08111	37	Aanhouden	-	-	21, 25	Positief	-	12 mnd.	-
08113	37	Aanhouden	-	-	7, 17, 21	Positief	-	12 mnd.	-
08117	37	Aanhouden	-	-	7, 25	Positief	-	30 mnd.	-
08119	31	Aanhouden	-	-	7, 8, 25, 27	Positief	-	14 mnd.	-
08121	31	Positief	-	-	27	-	-	12 mnd.	-
08122	31	Aanhouden	-	-	25, 27	Positief	-	24 mnd.	-
08123	31	Aanhouden	-	-	17, 7, 24, 25	Positief	-	12 mnd.	-
08124	31	Aanhouden	-	-	7, 25	Positief	-	15 mnd.	-

Nummer ozp	Doel	Advies 1 ^e bespreking	Voorwaarden	Reden	Vragen	Advies 2 ^e bespreking	Voorwaarden	Looptijd	Eventueel verdere bespreking
08128	03	Aanhouden	-	-	7, 27	Positief	-	18 mnd.	-
08129	03	Aanhouden	-	-	7, 25, 9	Positief	-	24 mnd.	-
08130	03	Aanhouden	-	-	7	Positief	-	24 mnd.	-
08132	37	Positief	-	-	7, 25	-	-	12 mnd.	-
08133	30	Aanhouden	-	-	7, 25, 27	Positief	28	18 mnd.	-
08135	30	Positief	-	-	17	-	-	18 mnd.	-
08136	30	Positief	-	-	17	-	-	18 mnd.	-
08137	30	Positief	-	-	-	-	-	12 mnd.	-
08138	30	Positief	-	-	-	-	-	6 mnd.	-
08139	32	Aanhouden	-	-	7, 8, 17, 25, 27	Positief	-	40 mnd.	-
08140	30	Positief	28	-	7, 9, 11, 28	Positief	-	21 mnd.	-
08141	37	Aanhouden	-	-	7	Positief	-	18 mnd.	-
08142	03	Positief	-	-	7	-	-	12 mnd.	-
08143	33	Positief	-	-	-	-	-	18 mnd.	-
08145	30	Positief	-	-	7	-	-	18 mnd.	-
08146	01	Positief	-	-	27, 25	-	-	30 mnd.	-
08147	33	Positief	-	-	27, 21	-	-	36 mnd.	-
08148	30	Positief	-	-	25, 27	-	-	12 mnd.	-
08151	30	Aanhouden	-	-	7, 9, 25	Positief	-	14 mnd.	-
08152	31	Positief	-	-	24, 25	-	-	6 mnd.	-
08154	33	Positief	-	-	17	-	-	24 mnd.	-
08155	33	Positief	-	-	21	-	-	17 mnd.	-
08156	30	Positief	-	-	-	-	-	4 mnd.	-
08157	33	Positief	-	-	7	-	-	12 mnd.	-
08158	30	Aanhouden	-	-	17, 25, 28	Positief	-	26 mnd.	-
08159	33	Positief	-	-	-	-	-	36 mnd.	-
08160	30	Positief	-	-	7	-	-	14 mnd.	-
08162	31	Positief	-	-	25	-	-	4 mnd.	-
08163	31	Positief	-	-	-	-	-	24 mnd.	-
08164	33	Positief	-	-	-	-	-	24 mnd.	-
08166	30	Positief	-	-	7	-	-	4 mnd.	-
08168	31	Positief	-	-	25	-	-	16 mnd.	-
08169	33	Aanhouden	-	-	5, 25	Positief	-	28 mnd.	-
08171	31	Aanhouden	-	-	7, 25	Positief	-	28 mnd.	-
08172	03	Positief	-	-	10, 25	-	-	36 mnd.	-
08173	33	Positief	-	-	-	-	-	36 mnd.	-
08174	04	Positief	-	-	7, 10, 25	-	-	36 mnd.	-
08175	37	Positief	-	-	-	-	-	24 mnd.	-
08176	37	Positief	-	-	-	-	-	24 mnd.	-
08177	37	Positief	-	-	-	-	-	24 mnd.	-
08181	37	Positief	-	-	11	-	-	28 mnd.	-

Nummer ozp	Doel	Advies 1 ^e bespreking	Voorwaarden	Reden	Vragen	Advies 2 ^e bespreking	Voorwaarden	Looptijd	Eventueel verdere bespreking
08184	30	Positief	-	-	27, 21	-	28	15 mnd.	-
08185	30	Positief	-	-	-	-	-	6 mnd.	-
08186	30	Positief	-	-	7	-	-	9 mnd.	-
08187	33	Positief	-	-	7, 25	-	-	12 mnd.	-
08189	30	Positief	-	-	7, 25	-	-	24 mnd.	-
08190	31	Positief	-	-	7, 9	-	-	6 mnd.	-
08191	01	Positief	-	-	25	-	-	15 mnd.	-
08192	30	Aanhouden	-	-	7, 21, 25	Positief	-	26 mnd.	-
08193	33	Positief	-	-	25	-	-	6 mnd.	-
08194	31	Positief	-	-	7, 25	-	-	24 mnd.	-
08195	31	Aanhouden	-	-	27, 21, 25	Positief	-	12 mnd.	-
08196	31	Positief	-	-	-	-	-	12 mnd.	-
08197	31	Positief	-	-	7, 25	-	-	18 mnd.	-
08198	31	Positief	-	-	7, 17, 25	-	-	12 mnd.	-
08202	33	Positief	-	-	17	-	-	24 mnd.	-
08203	33	Positief	-	-	25	-	-	24 mnd.	-
08204	33	Positief	-	-	-	-	-	24 mnd.	-
08205	37	Aanhouden	-	-	7, 21	Positief	-	12 mnd.	-
08206	30	Positief	-	-	-	-	-	3 mnd.	-
08207	03	Aanhouden	-	-	7, 9, 25	Positief	-	48 mnd.	-
08208	33	Aanhouden	-	-	7, 17, 25, 12, 29	Positief	-	14 mnd.	-
08209	33	Aanhouden	-	-	7, 10, 17, 25	Positief	-	24 mnd.	-
08212	31	Positief	-	-	7	-	-	24 mnd.	-
08213	03	Aanhouden	-	-	7, 27	Positief	-	24 mnd.	-
08215	37	Aanhouden	-	-	7, 17, 27,	Positief	-	8 mnd.	-
08218	37	Aanhouden	-	-	7, 27, 17, 25	Positief	-	14 mnd.	-
08219	33	Positief	-	-	-	-	-	12 mnd.	-
08220	33	Positief	-	-	-	-	-	24 mnd.	-
08221	31	Aanhouden	-	-	24, 11, 25	Positief	-	24 mnd.	-
08222	33	Positief	-	-	-	-	-	24 mnd.	-
08223	03	Aanhouden	-	-	5, 27	Positief	-	14 mnd.	-
08224	03	Positief	-	-	-	-	-	20 mnd.	-
08227	03	Aanhouden	-	-	12, 9, 7, 25	Positief	-	8 mnd.	-
08232	37	Positief	-	-	-	-	-	24 mnd.	-
08233	33	Positief	-	-	-	-	-	12 mnd.	-
08237	03	Positief	-	-	-	-	-	15 mnd.	-
08238	30	Positief	-	-	-	-	-	48 mnd.	-
08239	31	Positief	-	-	-	-	-	16 mnd.	-
08240	31	Positief	-	-	-	-	-	30 mnd.	-
08241	31	Positief	-	-	7	-	-	30 mnd.	-

Nummer ozp	Doel	Advies 1 ^e bespreking	Voorwaarden	Reden	Vragen	Advies 2 ^e bespreking	Voorwaarden	Looptijd	Eventueel verdere bespreking
08242	03	Positief	-	-	25	-	-	24 mnd.	-
08243	03	Aanhouden	-	-	7, 27, 9, 25	Positief	-	12 mnd.	-
08244	01	Positief	-	-	-	-	-	12 mnd.	-
08245	31	Positief	-	-	9	-	-	5 mnd.	-
08246	32	Aanhouden	-	-	9, 27, 11	Positief	-	24 mnd.	-
08247	33	Positief	-	-	25	-	-	24 mnd.	-
08248	08	Positief	-	-	-	-	-	14 mnd.	-
08249	30	Positief	-	-	-	-	-	24 mnd.	-

Codes voorwaarden, redenen en vragen gesteld door de DEC aan de onderzoeker(s), in het advies

1. Verantwoordelijk onderzoeker
2. Andere regelgeving (LNV, COGEM, FF)
3. Bevoegdheid/deskundigheid
4. Toezicht tijdens experiment
5. Doel onderzoek/vraagstelling
6. Belang onderzoek: wetensch. en/of maatsch.
7. Proefopzet (exp. design)
8. Biotechnische handelingen
9. Anesthesie/analgesie
10. Vermindering
11. Verfijning
12. Vervanging
13. Diersoort
14. Herkomst dieren
15. Schatting omvang fokoverschotten
16. Surplusdieren
17. Inschatting ongerief
18. Aangevat fenotype
19. Bestemming overvullige dieren/hergebruik
20. Eerst pilot
21. Wetenschappelijke beoordeling
22. Rapportage
23. Duur advies
24. Euthanasie
25. Humane eindpunten
26. Ethische afweging
27. Onderbouwing aantal dieren (statistiek)
28. Toepassen code of practice
29. Huisvesting

Bijlage – Format onderzoeksplan Academisch Ziekenhuis Leiden

1. Titel

2. Verantwoordelijkheden
Onderzoeker (belast met de dagelijkse leiding):
Begeleider:
Wie verzorgt de dieren?
Wie voert de handelingen met de dieren uit?
3. Aanvraag
- 3a. Nieuwe aanvraag?:
- 3b. Vergunning(en) biotechnologische handelingen:
4. Doel van de aanvraag
- 4a. Primaire doel
- 4b. Doel onderzoeksprogramma
- 4c. Wetenschappelijke achtergrond
5. Belang van de aanvraag
- 5a. Medisch belang
- 5b. Maatschappelijk belang
- 5c. Wetenschappelijk belang
- 6a. Proefopzet
- 6b. Motivatie diersoort
- 6c. Berekening aantal dieren
- 6d. Aantal benodigde dieren:
- 7a. Ongerief
- 7b. Anesthesie
- 8a. Bestemming van de dieren na de proef
- 8b. Herkomst dieren:
- 8c. Hergebruik dieren:
- 8d. Locatie huisvesting:
- 8e. Locatie behandeling:
- 9a. Vervanging

- 9b. Vermindering
- 9c. Verfijning - Pijn bestrijding
- 9d. Verfijning - Humane eindpunten
- 10. Wetenschappelijke beoordeling
- 11. Registratie

- Bijzonderheid dier:
- Code diersoort:
- Herkomst dieren:
- Doel van de proef:
- Belang van de proef:
- Wettelijke bepalingen:
- Toxicologisch onderzoek:
- Bijzondere technieken:
 - Anesthesie:
 - Pijnbestrijding:
 - Mate van ongerief:
- Toestand dier na de proef:

- Geplande einddatum proef:
- Ingevuld door:
- Datering: